

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény Tárgy: „A Bizottság közleménye a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek – Jelentés az EU erdészeti stratégiája alkalmazásáról”

COM(2005) 84 final

(2006/C 28/11)

2005. március 17-én az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fent említett kérdésben.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció véleményét 2005. október 7-én elfogadta. (Előadó: Seppo KALLIO, társelőadó: Hans-Joachim WILMS.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2005. október 26–27-én tartott 421. plenáris ülésén (a 2005. október 26-i ülésnapon) 97 szavazattal, 1 tartózkodás mellett elfogadta a következő véleményt:

1. Bevezetés

1.1 Sem az Európai Uniót létrehozó szerződés, sem az alkotmány szerződés tervezete nem szól közös erdészeti politikáról.

1.2 Az Európai Unió 1998. november 18-án közleményt adott ki az Európai Unió erdészeti stratégiájáról. 1998. december 15-én a Tanács egy, az Európai Bizottság közleményén alapuló állásfoglalást fogadott el az Unió erdészeti stratégiájáról.

1.3 A Tanács a közös erdészeti stratégia központi tényezőjeként és a cselekvés általános kiindulópontjaként az európai erdészeti miniszterek 1993-as helsinki konferenciáján kidolgozott meghatározás szerint értelmezett tartamos erdőgazdálkodást, valamint az erdők többcélú használatát határozta meg.

1.4 Az erdészeti stratégia legfontosabb elvei közé tartozik a szubszidiaritás is, amely szerint az erdészeti politika az egyes tagállamok illetékességi körébe tartozik. Ha uniós szintű lépésekkel többet lehet elérni, akkor a Közösség hozzájárulhat a tartamos⁽¹⁾ erdőgazdálkodáshoz és az erdők többcélú használatához.

1.5 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 1999. december 9-én kiegészítő saját kezdeményezésű véleményét fogadott el az EU erdészeti stratégiájáról.

1.6 A Tanács ebből az időből származó állásfoglalásában felkérte az Európai Bizottságot, hogy öt éven belül terjesszen elé jelentést az EU erdészeti stratégiájának végrehajtásáról.

1.7 Az Európai Bizottság 2005. március 10-én jelentést tett közzé az EU erdészeti stratégiájának megvalósításáról. Az Európai Bizottság illetékes szervezeti egységeinek az Európai Bizottság közleményéhez mellékelt munkadokumentumában részletesen le van írva, hogy 1999 és 2004 között az EU erdészeti stratégiájának keretében milyen intézkedéseket és tevékenységeket hajtottak végre.

⁽¹⁾ (a fordító megjegyzése): Az erdőgazdálkodásban hagyományosan a „tartamos” szót használják a fenntarthatóság kifejezésére. Ezért a dokumentumban – a szövegösszefüggésnek megfelelően – mindkét változat előfordul.

1.8 Az EGSZB csatlakozik az Európai Bizottság közleményének érveléséhez, különösen ami az erdészeti stratégia fokozottabb végrehajtását és koordinációjának javítását illeti. Amellett száll síkra, hogy az Európai Bizottság javaslata alapján mielőbb megszülessen a tartamos erdőgazdálkodást szolgáló cselekvési terv.

2. Az EU erdészeti stratégiájának végrehajtása

2.1 A háttér változásai

2.1.1 Az EU erdészeti szektorának és erdészeti politikájának 1998 után a politikai környezet több jelentős változásával kellett megbirkóznia – az Európai Bizottság közleménye az EU bővítését, az Unió stratégiai politikai céljainak elfogadását, valamint a nemzetközi erdészeti és környezeti politika fejleményeit említi.

2.1.2 Az EU bővítése révén az Unió erdőterülete mintegy 20 %-kal, a fakészlet körülbelül 30 %-kal növekedett, s egyben az erdőtulajdonosok száma is nőtt, 12 milliőről 16 millióra. Az új tagállamokban gondot jelent a tartamos erdőgazdálkodás elősegítését szolgáló intézményi kapacitás kiépítése; külön kihívás a strukturális és intézményi keretek kidolgozása a magánerdők esetében.

2.1.3 A fenntartható fejlődésről rendezett 2002-es johannesburgi csúcstalálkozón kiemelték, hogy a tartamos erdőgazdálkodás a fenntartható fejlődés egyik alappillére és eszköz a millenniumi fejlesztési célok (Millennium Development Goals) többi elemének megvalósításához. A csúcstalálkozón elfogadtak egy, a kormányokra nézve kötelező cselekvési tervet, amely számos erdészeti vonatkozású határozatot is tartalmaz.

2.1.4 Az EU erdőgazdaságának az erdőgazdasági termékek mindinkább globalizált piacán kell helytállnia, az erdőgazdálkodás egyre nagyobb fokú koncentrálttsága mellett. Emiatt a fa előállításának hatékonyságával szemben támasztott igények folyamatosan nőnek.

2.1.5 Az erdőknek fontos szerepük van, és sokféle hasznot hoznak a társadalom számára. Ugyanakkor egyre nagyobb hangsúlyt kap az erdők tartamos használata és környezetvédelmi szerepe. Különösen az EU és tagállamai által aláírt nemzetközi környezetvédelmi egyezmények jelentenek új kihívásokat az erdőgazdálkodás számára.

2.1.6 A lisszaboni Európai Tanács 2000 márciusában új stratégiai célt fogadott el az EU számára, méghozzá azt, hogy Európa a világ legversenyképesebb és legdinamikusabb tudásalapú gazdasági térségévé váljon – olyan gazdasági térséggé, amely több és jobb munkahely, valamint nagyobb szociális kohézió mellett tartós gazdasági növekedést képes elérni. A göteborgi Európai Tanács 2001 júniusában a lisszaboni stratégiát kiegészítő stratégiát fogadott el az EU fenntartható fejlesztésére, amely szerint a gazdaság-, szociál- és környezetvédelmi politikát úgy kell alakítani, hogy azok egymást erősítsék.

2.1.7 Számos uniós politikának, rendelkezésnek és intézkedésnek van közvetett vagy közvetlen kihatása az erdőgazdálkodásra. Annak vizsgálatára nem került sor, hogy ezek mennyire egyeztethetők össze az EU erdészeti stratégiájával és annak végrehajtásával, illetve mennyiben egészítik ki azt.

2.2 Az Európai Unió és a nemzetközi erdészeti politika

2.2.1 A Tanács az erdészeti stratégiához kapcsolódó állásfoglalásában hangsúlyozza, hogy a Közösség aktívan részt vesz az európai erdészeti miniszterek konferenciáján született következtetések végrehajtásában, és az erdészeti kérdésekről folytatott nemzetközi megbeszéléseken és tárgyalásokon – különösen az ENSZ kormányközi erdészeti fórumán – is hallatja hangját.

2.2.2 1999-es véleményében az EGSZB amellet foglalt állást, hogy az EU egy valamennyi erdőnek a Rióban elfogadott „erdőalapelvek” szerinti kezelésére, fenntartására és tartamos fejlesztésére szolgáló globális, jogilag kötelező érvényű eszköz létrehozásán fáradozzon. Tekintve az erdőgazdasági termékekkel folytatott nemzetközi kereskedelmet, az erdőgazdálkodás globalizálódását, az erdőterületek folyamatos csökkenését, s figyelemmel az erdőtől függő helyi közösségek jogainak védelmére, ez a cél semmit sem veszített aktualitásából.

2.2.3 Az Európai Bizottság elfogadta az illegális fakitermelések és fakereskedelem leküzdésére született FLEGT (*Forest Law Enforcement, Governance and Trade*) intézkedési programot, továbbá egy FLEGT engedélyezési rendszer felállítására irányuló rendelet javaslatát. Az EGSZB az illegális fakitermelés és -kereskedelem elleni harcot igen sürgető feladatnak tartja. Az illegális fakitermelések súlyos ökológiai, gazdasági és szociális károkat okoznak; az illegális fakitermelésből származó termékek torzítják a fatermékek kereskedelmét. A fát előállító országokban folytatott illegális fakitermelés elleni küzdelem során elsődlegesen az olyan intézkedésekre kellene helyezni a hangsúlyt, amelyeket az exportáló országokban és az importáló országokban együttesen hozhatnak az adminisztráció hatékonyabb kialakítása és a jobb jogérvényesítés érdekében. Így optimálisan figyelembe lehetne venni a társadalmi tényezőket és hatásokat, többek között az erdőtől függő közösségek életfeltételeit és jólétét. Különös figyelmet kell szentelni a természetes őserdőknek és fajgazdagságuk fenntartásának. A földhasználati

jogok tisztázása fontos része az illegális fakitermelés leküzdésére tett erőfeszítéseknek. A javasolt engedélyezési rendszer nem változtat azon, hogy ezeket az intézkedéseket szigorítani kell.

2.2.4 A nemzetközi gazdaság-, szociál- és környezetvédelmi politika és az ENSZ környezetvédelmi egyezményei egyre nagyobb hatással vannak az EU erdeire és az erdőgazdálkodás keretfeltételeire. A biológiai sokféleségről szóló ENSZ-egyezmény keretében 2002-ben kibővített munkaprogramot fogadtak el az erdők biológiai sokféleségének megőrzésére. Az ENSZ klímaegyezményének keretében egyetértés uralkodik az erdők a klímaváltozás elleni küzdelmet segítő szénlekötő szerepét illetően. Éppen a Kiotói Jegyzőkönyv hozott új kihívásokat és lehetőségeket az erdészeti szektor számára. A tartamosra törekvő erdészeti politika nagyban megkönnyítheti a nemzetközi környezetvédelmi egyezmények keretében vállalt kötelezettségek betartását. Ennek azonban előfeltétele, hogy az EU a nemzetközi környezetvédelmi, gazdaság- és szociálpolitikában és saját politikáiban összehangolt és kongruens megközelítést alkalmazzon, a tartamos erdőgazdálkodás különböző oldalait egyformán figyelembe véve és az erdők sokrétű hasznosítási formáit tiszteletben tartva.

2.2.5 Összeurópai szinten a Miniszteri Konferencia az Európai Erdők Védelméért (MCPFE) a legfontosabb erdészeti politikai vitafórum. Ennek a grémiumnak sikerült hatékony keretet teremtenie a gazdasági, ökológiai, szociális és kulturális szempontból fenntartható erdőgazdálkodás támogatására.

2.3 Az EU erdészeti stratégiája és a tagállamok erdészeti politikái

2.3.1 Az erdészeti minisztereknek az európai erdők védelméről tartott negyedik konferenciáján (Bécs, 2003. április 28–30.) kiemelték a nemzeti erdészeti programok jelentőségét az erdészeti szektor és más ágazatok közti együttműködés fejlesztésében. A miniszteri találkozó megállapításai szerint a nemzeti erdészeti programok az országos és/vagy helyi szintű politikai irányvonalak részvételén alapuló, integrált, több ágazatra kiterjedő, állandó fejlődésben lévő tervezési, végrehajtási, ellenőrzési és kiértékelési folyamatát jelentik, amely támogatja a tartamos erdőgazdálkodásnak az erdészeti miniszterek helsinki találkozóján meghatározott továbbfejlesztését és általában véve a fenntartható fejlődést.

2.3.2 A szubszidiaritás elvével összhangban a nemzeti erdészeti programok az EU erdészeti stratégiájában foglalt célok megvalósításának egyik központi eszközét képezik. A nemzeti erdészeti programok átfogó és több szektorra kiterjedő keret-tervek, amelyek számításba veszik az erdészeti ágazat más ágazatokra való hatását, illetve a többi ágazatnak az erdészeti szektorra gyakorolt hatását is. Figyelembe vehetik az erdők többcélu használatát, valamint a társadalom erdőkkel szembeni elvárásait és egyensúlyt teremthetnek közöttük, tekintetbe véve a nemzeti sajátosságokat is. A nemzeti erdészeti programok összhangot és koherenciát teremtenek az országos politikai keretek és a nemzetközi kötelezettségek között. E programokat ki kell értékelni, hogy nyomon lehessen követni, elérik-e a kitűzött célokat.

2.3.3 Az EU és a tagállamok által aláírt nemzetközi környezetvédelem- és erdészeti politikai egyezményeknek az erdészeti ágazatban történő, helyszíni végrehajtása is akkor a legeredményesebb, ha az ezekből az egyezményekből eredő kötelezettségeket áttemelik a nemzeti erdészeti programokba.

2.3.4 Az EU-nak támogatnia kellene az olyan nemzeti erdészeti programok kidolgozását, amelyek az MCPFE irányelveinek megfelelően a tartamos erdőgazdálkodásra, valamint a Közösség és a tagállamok erdőgazdálkodásában és erdészeti politikájában az átfogó megközelítésre helyezik a hangsúlyt.

2.4 Vidékfejlesztési politika és erdőgazdálkodás

2.4.1 A Közösség szintjén a vidékfejlesztési politika az erdészeti stratégia végrehajtásának fő eszköze. A vidékfejlesztési politika keretében a 2000-tól 2006-ig terjedő időszakban 4,8 milliárd eurót bocsátanak rendelkezésre erdészeti intézkedésekre; ennek az egyik felét mezőgazdasági területek erdősítésére, a másik felét egyéb erdőgazdálkodási intézkedésekre fordítják.

2.4.2 A Számvevőszéknek az erdészeti intézkedésekről mint a vidékfejlesztési politika részéről szóló 9/2004. számú külön jelentéséből az tűnik ki, hogy sem az Európai Bizottság, sem a tagállamok nem vállalták magukra az EU erdészeti stratégiájának végrehajtásában elért előrelépések értékelésének felelősségét.

2.4.3 A Tanács a vidékfejlesztés támogatásáról szóló 1257/1999 (EK) számú alaprendeletében (29. cikk) megállapítja, hogy a tagállamok vidékfejlesztést szolgáló erdőgazdasági intézkedéseinek nemzeti és szubnacionális erdészeti programokra, illetve megfelelő eszközökre kell támaszkodniuk. Ezeket az erdészeti programokat néhány tagállamban csak most állítják össze, és egyelőre mindössze egy-két tagállamban működnek.

2.4.4 A vidékfejlesztési politika keretében történő erdészeti intézkedések értékelését megnehezíti, hogy az Európai Bizottságnak hiányos adatai vannak a tagállamok erdészeti intézkedéseiről. A tagállamok EU-támogatásban részesült erdőgazdasági intézkedéseinek nincs működő megfigyelőrendszere.

2.4.5 Noha az eszközök jelentős részét erdőtelepítésre fordítják, nem állapítottak meg világos, funkcionális célokat a tekintetben, hogy az erdészeti stratégiának megfelelően – különös tekintettel a környezetvédelmi célokra – miként kell ezeket az erdőtelepítéseket kialakítani.

2.4.6 Az Európai Bizottságnak több főigazgatósága és egyéb szervezeti egysége foglalja magába a vidékfejlesztési tervek és intézkedési programok engedélyezési eljárásával, s illetékes egyúttal az erdőgazdasági intézkedések engedélyezésében is. A vidékfejlesztési stratégiának az EU erdészeti stratégiája megvalósításánál történő alkalmazását a bonyolult döntéshozatali folyamat akadályozza.

2.4.7 Az is tisztázandó volna, hogy nem lenne-e hatékonyabb, ha az uniós támogatásokat nem erdőtelepítésekre,

hanem az erdők környezetvédelmi szerepét honoráló rendszerekre, a fa piaci értékesítését szolgáló, illetve kutatási, oktatási és tanácsadási kezdeményezésekre, valamint vidékfejlesztési intézkedésekre fordítanák, amelyek révén biztosított lenne az erdészeti ágazat keretfeltételeinek és foglalkoztatási helyzetének, valamint az erdők környezetvédelmi szerepének tartós javulása.

2.4.8 Emellett azt is figyelembe kell venni, hogy az erdő- és fagazdaság a szabad piacgazdaság egyik szektora, vagyis a működő belső piac érdekében a támogatási politikának nem szabad torzítania a versenyt a fapiacokon.

2.5 Az erdők védelme és az erdők környezetvédelmi szerepének biztosítása

2.5.1 Az erdőgazdálkodást gazdasági, ökológiai, szociális és kulturális szempontból fenntartható módon kell alakítani. Az erdők védelme, az erdőkárok megfigyelése, a károsodott erdők helyreállítása, valamint a környezetvédelmi funkciók ellátásának biztosítása a tartamos erdőgazdálkodás lényeges alkotóeleme. Az erdők tartamos használatát megfelelő regeneráció révén biztosítani kell.

2.5.2 Az EU erdeit illetően alapvető cél egészségük és életképességük megőrzése azáltal, hogy megvédjük őket a levegőszennyeződéstől, az erdőtüzekről, valamint az egyéb, biotikus (betegségek, károsítók) és abiotikus (erózió) tényezőkből eredő károktól.

2.5.3 Az erdőtüzek az EU-ban évente mintegy 0,4 millió hektár erdőt semmisítenek meg. Különösen a déli tagállamokban jelentenek súlyos problémát. Az erdőtüzek elleni küzdelem mellett a Közösség adatokat is gyűjt az erdőtüzekről, kiterjedésükről és okaikról. Az Unió megteremtette az erdőtüzek kiterjedésére és okaira vonatkozó módszeres adatfelvétel rendszerét. E rendszer segítségével kiértékelhetők és nyomon követhetők voltak a tagállamok és az Európai Bizottság által végrehajtott intézkedések. Az erdőtüzek nyomon követését és leküzdését célzó hatékony koncepció felállítása nélkül az EU erdő- és környezetvédelme nem lehet eredményes.

2.5.4 Az erdők és vitalitásuk megőrzését célzó szabályozási rendszer központi elemei a növényvédelmi irányelv, az erdészeti szaporítóanyagok forgalmazásáról szóló irányelv, valamint a Közösségen belüli erdők és környezeti kölcsönhatások megfigyeléséről szóló rendelet (*Forest Focus*).

2.5.5 A „Forest Focus” rendelet megteremti a Közösség azon cselekvési programjának kereteit, melynek segítségével az erdők egészségi állapotának megfigyelését, valamint az erdőtüzek leküzdését szolgáló programokat tovább lehet vinni, illetve monitoringrendszereket lehet kiépíteni és differenciáltabban kialakítani. A cél az, hogy megbízható és összehasonlítható adatokat nyerjünk az erdők állapotáról, továbbá hogy közösségi szinten felmérjük azokat a károsodást okozó behatásokat, amelyeknek az erdők ki vannak téve.

2.5.6 Nemzetközi egyezmények, az ENSZ Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezete (FAO), az ENSZ Európai Gazdasági Bizottságának (UN/ECE) fabizottsága, az EUROSTAT és az MCPFE keretében már folyamatban van az adatgyűjtés az erdők biológiai sokféleségéről, a faállományról, a lekötött szénről, a szén ciklusról, valamint az erdészeti termékekről és a védő hatásról. A közösségi monitoringrendszerek kidolgozásakor figyelembe kell venni a meglévő és a fejlesztés alatt álló országos, összeurópai és világméretű monitoringrendszereket, és biztosítani kell, hogy az adatok kezelésekor és nyilvánosságra hozatalakor tiszteletben tartsák a földtulajdonosok személyes adatainak védelmét.

2.5.7 A növényvédelemről szóló irányelv rendelkezéseket tartalmaz a növények, illetve növényi eredetű termékek károsítók elleni védelméről, és szól arról is, hogy a kártevők terjedését meg kell akadályozni. A növényvédelmi irányelv emellett normákat fektet le a fa- és növényi anyagokkal folytatott nemzetközi kereskedelemre nézve. A klímaváltozás növeli az erdei károsítók terjedésének és elszaporodásának veszélyét. Az EU területén az erdők egészségének védelme és a jelentős erdőkárosítók terjedésének megakadályozása érdekében kellően szigorú növényvédelmi rendelkezésekre és hatékony felügyeletre van szükség. Az ilyen intézkedések azonban nem vezethetnek kereskedelemtorzító lépésekhez abból adódóan, hogy az irányelvet a kereskedelem nem vámjellegű korlátozásaként alkalmazzák.

2.5.8 Az erdők és biológiai sokféleségük az EU természeti környezetének fontos alkotórészei. Az erdők biológiai sokféleségének megőrzése az EU környezetvédelmi politikájának kulcseleme. Az erdészeti stratégia leszögezi, hogy az unióbeli erdők biológiai sokféleségének megőrzése – megfelelő erdőgazdasági intézkedésekkel – nagyrészt elérhető. A biológiai sokféleség megőrzését (a tartamos erdőgazdálkodás keretében) védett erdőterületek kijelölésével is segíteni lehet. A szubszidiaritás elve alapján a biológiai sokféleség az egyes tagállamok felelősségi körébe tartozik; az ő feladatuk, hogy a biológiai sokféleség szempontját a nemzeti erdőprogramokba, illetve a megfelelő eszközökbe beépítsék.

2.5.9 Az erdők biológiai sokféleségének megőrzését illetően az EU-szabályozás legfontosabb elemei a Tanács 92/43/EGK számú, ún. „FFH irányelve” (fauna–flóra–habitat irányelv), illetve a Tanács 79/409/EGK számú, ún. „madárvédelmi irányelve”. A védelemre érdemes fajokat és élőhelyeket az EU-ban a védett területek egy különleges hálózata, a NATURA-2000 hálózat kialakítása révén védik. A Natura-2000 területek kezelésénél figyelembe kell venni a szociális, gazdasági és információs előfeltételeket, a pénzügyi folyományokat, valamint a regionális és helyi sajátosságokat.

2.5.10 A biodiverzitás védelmének bevonása az egész erdőterületre vonatkozó, tartamos erdőgazdálkodás megvalósításába, illetve a Natura-2000 hálózat alapfeltételei a biológiai sokféleség megőrzésének és a nemzetközi egyezményekben vállalt kötelezettségek betartásának.

2.5.11 Közösségi szinten a fajgazdagság megőrzését célzó közösségi stratégia (COM/98/42 irányelv) iránymutatásokat ad az erdők biológiai sokféleségének megőrzésére. A fajgazdagság

megőrzésére irányuló stratégia kiemeli: fontos, hogy kiegyensúlyozott módon folytatódjon az erdők biodiverzitásának megőrzése és megfelelő bővítése. Biztosítani kell az erdők egészségét és ökológiai egyensúlyát, valamint az erdészeti ágazat és a társadalom által igényelt áruk és szolgáltatások, illetve az erdészetre épülő iparágak nyersanyagainak fenntartható előállítását is. A stratégia emellett megállapítja, hogy az erdők biodiverzitásának növelésére és megőrzésére irányuló intézkedések az EU erdészeti stratégiájának részét kell, hogy képezzék.

2.5.12 Az erdők környezetvédelmi szerepe egyre nagyobb hangsúlyt kap, és a társadalom elvárásai is növekednek e téren. Az erdők szociális és szabadidős funkcióinak megőrzése és fejlesztése a tartamos erdőgazdálkodás fontos oldala. Bővíteni kell a nem kormányzati szervezetekkel és a fogyasztói szervezetekkel folyó együttműködést, hogy az erdészeti ágazat képes legyen olyan termékeket, szolgáltatásokat és egyéb előnyöket biztosítani, amelyek megfelelnek a polgárok szükségleteinek. A nagyközönséget és az erdőtulajdonosokat tájékoztatni kell arról, hogy cselekedeteiknek milyen kihatásuk van a környezetre, és milyen fenntartható módszereket alkalmazhatnak. Az erdők szolgáltatásai összgazdasági és -társadalmi értékének megállapításához minden tagállamban mérleget kell felállítani az erdők szolgáltatási értékéről.

2.5.13 Az Unió tagországaiban az erdők kezelését és használatát egy sor erdészeti politikai intézkedés szabályozza. Tiszteletben kell tartani az erdőtulajdonosnak azt a jogát, hogy az érvényben lévő jogi előírások és az erdők tartamos használatának alapelvei adta keretek között maga döntsön erdőbirtokának és erőforrásainak használatáról. Ahol a szociális és környezetvédelmi szerep betöltése túlmutat az erdőgazdálkodás törvényi feltételein, továbbá negatívan hat az erdőgazdálkodás jövedelmezőségére és az erdőbirtokosnak az erdőtulajdonhoz kapcsolódó döntési jogára, ott megfelelő kompenzációs és ösztönző rendszereket kell létrehozni.

2.5.14 Az erdők nyújtotta környezetvédelmi és egyéb előnyöket az erdőtulajdonos „termékének” kell tekinteni – és így is kell kezelni. Az erdőkből kiinduló környezetvédelmi előnyöket mérhetővé kell tenni, és megteremtésükre önkéntes-ségen és piacorientáltságon alapuló, ösztönző hatású terveket kell kidolgozni.

2.6 Az erdők és a klímaváltozás

2.6.1 Az erdők (és talajuk) mint szén-dioxid-lekötők és -tárolók fontos feladatot teljesítenek. Azáltal, hogy lekötik a szén-dioxidot, fékezik az üvegházhatást és a globális felmelegedést. Az erdők mint szén-dioxid-lekötők különleges szerepe úgy biztosítható, ha gondoskodunk termőképességük megőrzéséről és a felújításról.

2.6.2 A fatermékek helyettesíthetnek más, a klíma védelme szempontjából aggályos termékeket. A fa felhasználásának támogatásával a termékekben lekötött szén mennyiség növelhető. A fa energiatermelési ciklokra történő kiterjedtebb alkalmazásával kevesebb fosszilis tüzelőanyagot kellene elégetni, ami csökkentené a levegő terhelését.

2.6.3 A klímaváltozás nem marad hatás nélkül az ökoszisztémákra és az erdőgazdálkodási tevékenység alapvető keretfeltételeire sem. Egy jól kezelt erdő rendelkezik a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás előfeltételeivel. Az erdőgazdálkodási ágazat hosszú időtávlatai miatt időben meg kell kezdeni a klímaváltozáshoz való alkalmazkodást. Az erdészeti ágazat haszonélvezője is lehet a klímaváltozásnak, és egyfajta „pozitív dominóhatást” gyakorolhat a társadalomra, illetve a klímaváltozás enyhítése terén. Mivel az EU területén az erdei ökoszisztémák és az erdőgazdálkodási tevékenységek igen változatosak, legjobb, ha az alkalmazkodást szolgáló intézkedéseket országos szinten hozzák meg. Közösségi szinten az idevágó kutatásokat és az információcserét, valamint az információs rendszerek kifejlesztését lehetne támogatni.

2.7 A versenyképesség és a foglalkoztatás támogatása az EU erdészeti ágazatában

2.7.1 Az erdőgazdálkodás az EU egyik legjelentősebb gazdasági ága. Az erdészeti szektor – és ezen belül különösen a szorosan vett erdőgazdálkodás mint munkaerő-igényes gazdasági ág – fontos munkahelyforrás. Az erdészeti ágazat kis- és középvállalkozásainak nagy jelentősége van a vidéki területek életképessége és foglalkoztatási helyzete szempontjából. Az erdőgazdálkodás és rá épülő iparágak uniós szinten mintegy 3,4 millió embernek adnak munkát, 356 milliárd euró éves termelési érték mellett.

2.7.2 Az erdészeti ágazat foglalkoztatásnövelő szerepe nem csak a feldolgozó iparágakra korlátozódik, hanem kiterjed az erdei melléktermékekre és az erdők egyéb biológiai jellegű termékeire is. Az erdei melléktermékek, például a parafa, a gombák és bogyók, de emellett az ökoturizmus és a vadászat is jelentős bevételi források. Az erdők környezetvédelmi és üdülési funkciójának jobb kihasználásával is új munkahelyek és bevételi források teremthetők.

2.7.3 Az erdészeti stratégia végrehajtása a környezetvédelem más területeinek is javára válik. A környezetvédelmi intézkedések kidolgozását az EU erőteljes környezetvédelmi politikája is támogatta. Az EU erdészeti szektorát és az erdőszetre alapuló iparágakat az EU-nak a göteborgi Európai Tanács alkalmával elfogadott fenntartható fejlődési stratégiájával, valamint a liszaboni stratégiával összhangban olyan irányban kell fejleszteni, hogy azok teljes értékű hozzájárulást jelenthessenek a verseny, a gazdasági növekedést és a foglalkoztatást érintő kitűzött célok megvalósításához, illetve a társadalmi kohézióhoz.

2.7.4 Bár a különféle felhasználási formákat illetően nagy eltérések figyelhetők meg az egyes országok és régiók között, a fatermelés továbbra is az erdészeti ágazat legfontosabb feladata. A fakitermelés ennek ellenére az erdők éves növedékének csak mintegy 60 %-át teszi ki. Az EU erdeiben a fakészlet felhasználása és az egyéb haszonvételi lehetőségek kimerítése tehát a tartamosság és a természet sokszínűségének csorbitása nélkül növelhető. Az EU fakészletének hatékonyabb kihasználása révén e szektorban munkahelyek teremthetők, illetve növelhető az erdészeti ágazat kapacitása és az EU önellátásának foka ezen iparág termékeiből.

2.7.5 Az EU erdészeti ágazatának versenyképességét egy külön közlemény, valamint egy idevágó értékelés tárgyalta. Ezek alapján fontos volna, hogy az erdőgazdálkodás és az erdőszetre alapuló gazdaság összehangolják tevékenységüket az erdészeti ágazat keretében.

2.7.6 Az EU-nak vonzerőt képviselő feldolgozó iparra van szüksége. Ez többek között feltételezi az erdészeti ágazat együttműködését a környező társadalommal a képzettségi szint javítása terén. A tartamosság biztosítása és az erdőkben megtermelt kellő mennyiségű nyersanyagalap az erdő- és fagazdaság termelésének lényeges alapfeltétele.

2.7.7 A tartamos erdőgazdálkodásnak kell a versenyképes európai erdészeti ágazat alapjait képeznie, ezért módot kell találni arra, hogy nyereséges legyen.

2.7.8 Emellett az EU erdőgazdálkodásának és fatermelésének hatékonyságát, jövedelmezőségét és versenyképességét el kell választani az erdő- és fagazdaság versenyképességétől. Az erdészeti stratégia sem a gazdasági oldalnak, sem a fapiacok működési módjának nem szentel kellő figyelmet. A versenyképesség megszilárdításához és növeléséhez az erdészeti ágazatban jobb költséghatékonyság, továbbá a gazdasági erdők hatékony használatához szükséges kedvező cselekvési keretek megteremtése és a fatermesztés eljárásainak továbbfejlesztése szükséges. A jövedelmező fatermesztés teremt alapot ahhoz, hogy az erdők használatának ökológiai és gazdasági fenntarthatóságát biztosítani és fokozni lehessen. Ez azonban nem mehet az ökológiai és társadalmi szempontból nézve tartamos erdőgazdálkodás rovására. Nagy szükség van tehát itt kutatásra ahhoz, hogy tisztázni tudjuk az egyre inkább gépesített erdőgazdálkodás ökológiai és társadalmi tényezőkre gyakorolt befolyását, és el tudjuk kerülni a negatív hatásokat.

2.7.9 Az erdők minél sokoldalúbb használata nem csupán többletértéket teremt, hanem a tartamosságot is javítja, mind magángazdasági, mind összegazdasági szempontból. Erőforrások kell bevetni – különösen a kutatás és fejlesztés terén – az erdők és nyersanyagforrásaik új felhasználási lehetőségeinek kidolgozására, valamint az e termékek szempontjából jól működő piacok feltárására.

2.8 A fa felhasználásának támogatása

2.8.1 A fa megújuló és újrafelhasználható nyersanyag. Az ebből a nyersanyagból készült termékek jelentős mennyiségű szénket kötnek meg, s ezzel a klíma melegedése ellen hatnak. Az „erdőenergia” a környezetre károsabb, nem megújuló energiahordozókon alapuló energiatermelés helyébe léphet.

2.8.2 A fa használatának támogatására hosszú távú stratégiát kell kidolgozni, amely rendelkezésekben és normákban, a kutató-fejlesztő tevékenységben, az innovatív fafelhasználási célok tekintetében, a képzettség javítása, valamint a kommunikáció és a tájékoztatás terén többek között a fa felhasználásának akadályaira összpontosít.

2.8.3 A fa energiahordozóként való felhasználását – a megújuló energiaformákra és a bioenergiára vonatkozó uniós stratégia intézkedési programja keretében – támogatni kell. A fából nyert energia piacát keresletcentrikusan kell fejleszteni. A fa energiahordozóként való felhasználásának támogatásakor a fafeldolgozó ipar nyersanyagszükségletét figyelembe kell venni.

2.8.4 A megújuló energiahordozók – mint a versenyképesség és a fenntartható gazdaság lényeges elemei – jelentőségének hangsúlyozása az erdészeti ágazat helyzete és keretfeltételei meghatározásának további fontos szempontja. Az EU fenntartható fejlődési stratégiájában és az EU környezetvédelmi politikájában – különösen a természeti erőforrások fenntartható használatának stratégiájában – figyelembe kell venni a megújuló energiaforrásoknak a mainál fenntarthatóbb társadalom kialakításában betöltött különleges szerepét.

2.9 Az erdészeti ágazat szereplői készségeinek és szaktudásának fejlesztése

2.9.1 Európában az erdőtulajdon skálája igen széles. Az állam, a közsféra egyéb intézményei és a nagyvállalatok nagy erdőket birtokolnak, míg a családi tulajdonban lévő területek kicsik. Az állami erdészeti szektor komoly szerepet játszhat egyrészt a fatermesztésben, de még inkább az erdők szociális és környezetvédelmi funkciói terén.

2.9.2 Bővíteni kell az erdészeti ágazatban szerepet játszó különböző csoportok (pl. a munkavállalók, a megfelelő iparágak, az erdőbirtokosok, az ágazat tanácsadó és szolgáltató szervezetei, az állami erdőgazdaságok) szakismereteit, és el kell érni, hogy e szereplők jobban szembe tudjanak nézni a jövő kihívásaival. E munka része az ágazat szereplőiből alakult szervezetek keretfeltételeinek és lehetőségeinek javítása, valamint a gyakorlati lépések támogatása. Hatékonyabbá kell tenni az erdészeti ágazat és a civil társadalom tartamos erdőgazdálkodás kialakítását célzó együttműködését.

2.9.3 Uniós szinten az erdők mintegy 60 %-a van magántulajdonban; mintegy 16 millió a magán-erdőtulajdonosok száma. Az erdőgazdálkodást végző családi üzemek számára meg kell teremteni a lehetőséget, hogy egyenjogú félként vehessenek részt a tartamos erdőgazdálkodásban és a fatermesztésben, és a piachoz is egyenlő eséllyel férjenek hozzá. Az erdőbirtokosok szervezetei hatékony szócsőnek bizonyultak a tartamos erdőgazdálkodásra és tartamos erdőgazdálkodás gyakorlásának előfeltételeire vonatkozó információk közvetítésénél. Az erdőbirtokosok szövetkezésének támogatása az erdőbirtokok szétforgácsolódásának jelensége ellen is hatékony volt.

2.10 Az erdőtanúsítás

2.10.1 Az erdőtanúsítás a tartamos erdőgazdálkodás elősegítését szolgáló piacorientált, önkéntes intézkedés, amelynek célja a tartamos erdőgazdálkodás iránti elkötelezettség jelzése az ügyfelek és más érdekcsoportok felé. Az erdőtanúsítással a tartamos erdőgazdálkodást elősegítő további intézkedéseket lehet támogatni. Az erdőtanúsítási rendszereknek elegendet kell tenniük az önkéntesség, a hitelesség, az átláthatóság, a költség-

hatékonyság, az egyenlő elbánás, illetve a különböző érdekelt feleknek nyújtott részvételi lehetőség alapelveinek.

2.10.2 Az erdőtanúsítás önkéntes voltát feltétlenül meg kell őrizni. Uniós szinten nem szabad olyan rendelkezéseket kibocsátani, amelyek a gyakorlatban az önkéntesség megszűnéséhez vezetnének, és az erdőbirtokosokra vagy az erdészeti ágazat más szereplőire az erdők kezelését illetően a jogszabályokon túlmenő egyéb kötelezettségeket rónának.

2.10.3 Mivel az erdőtanúsítás piacorientált eszköz, a kormányok, illetve az EU szerepe e téren csupán a magánszektor és a nem kormányzati szervezetek kezdeményezéseinek támogatására, valamint az erdőtanúsítás alkalmazásának támogatására korlátozódik. Fontos azonban, hogy a kormányok ne kapjanak kulcsszerepet az erdőtanúsítás területén.

2.10.4 Az EU-nak az a feladata, hogy gondoskodjon a belső piac zökkenőmentes működéséről. Az erdészeti ágazat szempontjából döntő, hogy a kormányzat ne csak egy erdőtanúsítási rendszert támogasson. A piacon alternatíváknak és szabad versenynek kell lennie. Az állami szférának feladata arról gondoskodni, hogy ne keletkezzenek mesterséges kereskedelmi akadályok.

2.11 Az EU és az erdészeti kutatás

2.11.1 Az erdészeti ágazat a vele szemben támasztott versenyképességre és fenntartható fejlődésre vonatkozó követelményeknek csak akkor tud megfelelni, ha tevékenysége, termelési módszerei és termékei terén új és innovatív koncepciókat dolgoz ki. Az EU jelenlegi és jövőbeli kutatási keretprogramjaiban növelni kell a kutatási és fejlesztési tevékenység erdészeti ágazathoz kapcsolódó részének arányát.

2.11.2 Az EU 7. kutatási keretprogramja a 2007–2013 közötti időszakot fogja át. A keretprogram megtervezésének és megvalósításának új eszközei a technológiai platformok. Az Európai Papíripari Szövetség (CEPI), az Európai Faipari Szövetség (CeI-Bois) és az Európai Erdőbirtokosok Központi Szövetsége (CEPF) egy, az erdészeti erőforrások innovatív és tartamos használatát célzó technológiai platform tervezetét terjesztették az Európai Bizottság elé.

2.11.3 Növelni kell az éghajlatváltozásról, az erdők egészségi állapotáról, valamint a megfelelő monitoringrendszerekről folytatott kutatások arányát. Az EU-nak kutatási tevékenységek és ezekhez kapcsolódó információcsere révén kell tájékoztatnia az erdőbirtokosokat és ösztönöznie őket arra, hogy az erdőgazdálkodás során vegyék figyelembe az éghajlatváltozást.

2.12 Az erdészeti kérdések összehangolása

2.12.1 Az erdészeti kérdések adminisztratív oldalról történő kezelésének és az erdészeti intézkedések végrehajtásának előfeltétele az erdők és az erdészeti ágazat szempontjából lényeges politikai szektorok közötti hatékony koordináció. Azt kell kitűzni célul, hogy az EU különböző ágazati politikáinak döntései során az eddigénél jobban vegyék figyelembe az erdészeti szektorra gyakorolt hatásokat.

2.12.2 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság az erdészeti kérdések összehangolásának javítása terén nagy jelentőséget tulajdonít az Európai Bizottság több szervezeti egységet átfogó munkacsoportjának (*Inter-Service Group on Forestry*). A koordináció javításához és az illetékességi kérdések tisztázásához azonban szükség lehet egy olyan grémiumra, amely az erdészeti stratégia összehangolt megvalósítása, a különböző főigazgatóságok közötti információcsere és -áramlás, az egyes államok erdészeti hatóságaival és az érdekelt csoportjaival történő kommunikáció, illetve ezek tájékoztatása tekintetében illetékes. Fontos annak biztosítása, hogy az összehangolás kellően magas szinten történjék. A Közösség tartamos erdőgazdálkodást célzó intézkedéseire kellő személyi és egyéb eszközöket kell rendelkezésre bocsátani.

2.12.3 Az Erdészeti Állandó Bizottság, az Erdő- és Parafagydálkodás Tanácsadó Bizottsága és az Erdő- és Fagydálkodás Tanácsadó Bizottság munkafeltételeit elegendő forrás révén kell biztosítani. Az érdekelt csoportjának a döntési folyamatban való közreműködési lehetőségeit a tanácsadó bizottságok rendszeres üléseivel kell bővíteni. Az egyes tagállamok erdészeti szakmai köreinek az erdészeti vonatkozású kérdések tárgyalásakor a Tanács más munkacsoportjaiban, különösen a STAR-Bizottságban, fokozottabban képviseltetniük kell magukat. Az erdészeti kérdésekkel foglalkozó bizottságokat és munkacsoportokat mind az Unión belül, mind nemzetközi jellegű erdészeti kérdéseknél hatékonyan kell koordinálni. A tanácsadó bizottságok és munkacsoportok üléseit úgy kell kialakítani, hogy az erdészeti kérdésekkel foglalkozó főigazgatóságok (mezőgazdasági, energiaügyi, környezetvédelmi, vállalkozáspolitikai, kutatási) fenntartsák a párbeszédet a legfontosabb, mérvadó szereplőkkel (erdőbirtokosok és földtulajdonosok, erdészeti ágazat, egyéb nem kormányzati szervezetek, szövetségek).

2.12.4 A nemzetközi kötelezettségek végrehajtásánál tisztázni kell az illetékességi körök megosztását az Unió és a tagállamok között, és tiszteletben kell tartani a szubszidiaritás elvét. Nemzetközi kérdéseknél a tagállamok és az Európai Bizottság a Tanács erdészeti munkacsoportjában összehangolják álláspontjukat. E munkacsoport jelentőségét fel kell értékelni: hivatalos, megfelelő szerepkörrel kell őket felruházni.

3. Cselekvési terv az erdészeti stratégia végrehajtásának javítására

3.1.1 A tartamos erdőgazdálkodás kialakításához és az erdőben rejlő lehetőségeknek a fenntartható fejlődés keretei közt történő kiaknázásához a mainál hatékonyabb megközelítés szükséges. Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság cselekvési tervét illető javaslatát, amely az erdészeti szektor intézkedéseinek végrehajtásakor hivatkozási keretrendszerként és koordinációs eszközként szolgálhatna.

3.1.2 Az EGSZB azt ajánlja, hogy az Európai Bizottság a tagállamokkal karöltve az európai erdészeti modell keretében világos jövőképet dolgozzon ki, és egyértelmű stratégiai célokat fogalmazzon meg az EU érdeire nézve. E jövőképhez és a stratégiai céloknak a riói nyilatkozat és a fenntarthatóságról rende-

zett johannesburgi csúcstalálkozó által megerősített Agenda 21 erdészeti vonatkozású határozatainak kell alapulnia, és azokkal összhangban kell lennie. E dokumentumok megerősítették, hogy a tartamos erdőgazdálkodás a fenntartható fejlődés egyik eleme. Emellett az erdőgazdálkodást érintő közösségi akcióknak támogatniuk kellene az erdők hozzájárulását a fenntartható társadalom és a magasabb rendű fejlesztési célok – így például a liszaboni stratégia, a göteborgi megállapodás és a millenniumi fejlesztési célok – eléréséhez.

3.1.3 A jelen vélemény ajánlásai alapján az említett jövőképhez legalább a következő elemeket tartalmaznia kell: az európai erdők és az erdő- és fagydálkodás a fenntartható európai társadalom megvalósításának kulcselemei lesznek. A piacorientált, gazdaságilag teherbíró és versenyképes, a regionális gazdaság vérkeringését erősítő erdőgazdálkodás, fatermelés és erdőszetre alapuló ipar munkahelyeket és megélhetési lehetőséget teremt, s különösen nagy hatása lehet a regionális gazdaságra és a területfejlesztésre. Az erdők az általános érdekű szolgáltatások nélkülözhetetlen alapját képezik, és jelentős rekreációs, kulturális, valamint ökológiai értékük is van. Az európai erdészeti alapú iparág innovatív szaktudást és csúcstechnológiát fejleszt ki. Az EU-nak a johannesburgi csúccsal és az ENSZ Erdőforumával összhangban aktívan hozzá kell járulnia az erdőgazdaságot érintő nemzetközi folyamatokhoz.

3.1.4 A cselekvési terv stratégiai céljainak a koordináció elveirek kell igazodniuk, és a fennálló állami erdőpolitikákhoz képest többletértéket kell képviselniük. Az erdőre alapuló iparágat független szektorként kell elismerni, ezért valamennyi hozzá kapcsolódó, jövőre politikát és intézkedést már előzetesen értékelni kell.

3.1.5 A tartamos erdőgazdálkodást szolgáló cselekvési tervnek a tartamos erdőgazdálkodás minden vetületét és az erdészeti ágazat teljes tevékenységét le kellene fednie. Az eszközöknek a cselekvési terv végrehajtásakor történő hatékony felhasználása érdekében azonban meg kell határozni azokat a soron kívüli akciókat és intézkedéseket, amelyeket elsőként kell bevezetni és közösségi eszközökből finanszírozni.

3.1.6 A cselekvési tervben a tartamos erdőgazdálkodás támogatásakor ügyelni kell arra, hogy a Közösség többi politikája – például a környezetvédelmi és energiapolitika, a vidékfejlesztési politika és az iparpolitika – végrehajtásakor figyelembe vegyék az erdészeti ágazat érdekeit, méghozzá úgy, hogy tekintettel vannak a tartamosság gazdasági, ökológiai, szociális és kulturális vetületére is.

3.1.7 A cselekvési terv keretében ki kell építeni az erdők környezetvédelmi szerepéről folytatott információcsere és szerep értékelését. A cselekvési tervnek támogatnia kell az erdők környezetvédelmi szerepének jobb betöltését szolgáló innovatív és piacközelgi gyakorlatok kifejlesztését. Fel kell tárnai, milyen lehetőségek vannak olyan, piaci alapú fizetési rendszerek kialakítására, melyek révén az erdőbirtokosok számára kompenzálni lehet érdeik nem fa jellegű, környezetvédelmi szolgáltatásait (pl. a vízkészletek védelme, szénmegkötés).

3.1.8 Különös figyelmet kell szentelni annak, hogy az erdőgazdálkodás számára kedvező cselekvési környezetet teremtsünk, amelyben kibontakozhat az erdészeti szektor versenyképessége és gazdasági életképessége. A cselekvési tervben meg kell határozni azokat az eszközöket, amelyek segítségével támogatni lehet az erdészeti ágazat vállalkozói kezdeményezéseit, illetve innovatív, többletértéket teremtő módszereit. Ennek keretében gondoskodni kellene egy vizuális európai fatőzsde létrehozásáról, amely aktuálisan, globálisan és átlátható módon dokumentálja az egyes fajok és választékípusok gazdasági áramlásait (kereslet és kínálat), és amelyet az erdőbirtokosok bármikor igénybe vehetnek (Internet).

3.1.9 Alapvető, hogy a cselekvési terv egyik központi témaköre a fa és az egyéb erdei termékek – mint megújuló és környezetbarát anyagok – felhasználásának támogatása legyen. A cselekvési terv keretében a fa és az erdei termékek vonatkozásában tájékoztatási és kommunikációs programot kell kidolgozni és végrehajtani. A programnak fel kell hívnia a figyelmet a fára mint megújuló energiaforrásra.

3.1.10 A cselekvési tervnek az erdészeti vonatkozású kutatási és fejlesztési tevékenység támogatását is segítenie kell. Ennek egyik oldala az erdészeti szektor központi kutatási projekteinek felvétele a 7. kutatási keretprogramba, illetve az erdészeti szektor technológiai platformjainak támogatása. A tudományos vizsgálatokban (kutatási megbízásokban) az európai erdészeti egyetemekkel közösen tisztázni kell, hogy az európai erdészeti ágazatnak hány és milyen képzettségű foglalkoztatottra van szüksége ahhoz, hogy a törvények, rendeletek és a tanúsítás adta keretek között tartamos, természetközeli és sikeres gazdálkodást folytathasson. Az erdőgazdasági klaszterről ugyancsak tanulmányt kellene készíteni.

3.1.11 Emellett a cselekvési tervben megoldást kell találni arra, az EU miként tudja támogatni az európai erdészeti miniszteri konferencia folyamatát és az annak keretében hozott határozatok végrehajtását. Mindenekelőtt a cselekvési tervben kellene ésszerűsíteni a nemzeti erdőprogramok végrehajtását – az európai erdészeti miniszterek konferenciáján kidolgozott közös megközelítés alapján.

3.1.12 A cselekvési tervnek az egyes országok között olyan csereprogramokat kellene előirányoznia, amelyek keretében az erdészeti ágazatban foglalkoztatottak megismerhetik az egyes nemzeti rendszerek erősségeit és gyengéit, és azokból – otthoni munkájukhoz – cselekvési lehetőségeket szűrhetnek le.

3.1.13 A cselekvési terv egy részét olyan konkrét módszerek meghatározásának kell szentelni, amelyek az EU erdészeti kérdésekben folyó döntéshozatala során tapasztalható koordináció és tudástranszfer javítását szolgálják. Egy európai információs és kommunikációs platform keretében, melynek az a célja, hogy Európát közelebb hozza az emberekhez, össze kell fogni Európa erdészeti ágazatának sokoldalú és érdekes tevékenységeit, közvetítve azokat az országok és régiók erdészeti ágazatban érdekelt feleinek.

3.1.14 A cselekvési terv végrehajtásakor emellett meg kell nevezni az illetékes grémiumokat, és kellő eszközöket kell rendelkezésre bocsátani.

3.1.15 Az erdők biodiverzitásának megőrzésére és fokozására szolgáló intézkedéseket a cselekvési terv fontos részévé kell tenni. Ehhez egyrészt a természetvédelmi területeken speciális programok (pl. Natura-2000) segítségével kell támogatni a biodiverzitást, vagy a tudatosságot és az elfogadottságot kell növelni a lakosság, az erdőbirtokosok és szervezetek körében. Másrészt a biodiverzitás további erdőterületeken való biztosításához olyan eszköztárat kell létrehozni, amely garantálja az erdőkben élő fajok sokféleségének fenntartását és fokozását. Emellett a teljes védelem alatt álló területek létrehozását is támogatni kell. A különleges kötelezettségek alapján az állami tulajdonú erdőknek kell az ilyen tevékenységek középpontjában állni, míg a magántulajdonban lévő erdők esetében megfelelő ösztönző rendszereket kell kialakítani.

3.1.16 A megtett intézkedések és eszközök hatékonyságának megítéléséhez elengedhetetlen a különböző monitoringrendszerek kiterjesztése a cselekvési tervben, és teljes koncepció kidolgozása. Így szükséges a természetvédelmi területeken belül és kívül az erdők biodiverzitásának kartográfiai leírása, vizsgálata és felügyelete. Ugyanennyire elengedhetetlen az erdők állapotának rendszeres és átfogó felmérése. Kutatás és monitoring által felül kell vizsgálni, mennyiben tudnak hozzájárulni az erdészeti intézkedések a biodiverzitás megőrzéséhez.

4. Záró következtetések

4.1 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (EGSZB) fontosnak tartja, hogy az erdészeti stratégia és végrehajtása a jövőben is a szubszidiaritás elvén, valamint a tartamos erdőgazdálkodás gazdasági, ökológiai, szociális és kulturális koncepcióján alapuljon.

4.2 Az EGSZB kiemeli, hogy az erdészeti stratégia végrehajtásánál ügyelni kell a lisszaboni és göteborgi uniós stratégiák céljaival való összeegyeztethetőségre.

4.3 Az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Uniónak módszeresen egy olyan, valamennyi erdő kezelését, fenntartását és tartamos fejlesztését szolgáló, az egész világon érvényes, jogilag kötelező egyezmény tető alá hozásán kellene munkálkodnia, amely követi az ENSZ környezetvédelmi és fejlesztési konferenciáján 1992-ben elfogadott „erdőalapelveket”. Támogatja továbbá a Kormányközi Erdészeti Panel (IPF), illetve az Erdészeti Fórum által elfogadott cselekvési javaslatok megvalósítását. Az EGSZB emellett hangsúlyozza, hogy az Európai Uniónak lépéseket kell tennie azért, hogy a nemzetközi környezetvédelmi egyezményekben széles körűen figyelembe vegyék a tartamos erdőgazdálkodás támogatására szolgáló, meglévő mechanizmusokat és eszközöket.

4.4 Az EGSZB úgy véli, hogy az európai miniszterek erdővédelmi konferenciájának fontos szerepe van az országok együttműködésében, és hogy a konferencia keretében hozott határozatok megfelelő vetületeit be kell építeni az Európai Unió erdőzeti stratégiájába.

4.5 Az EGSZB szeretné kiemelni az erdőzeti ágazat kedvező hatását a foglalkoztatásra, a vidék életképességére, valamint a gazdasági fejlődésre. A vidékfejlesztési politikával összefüggésben végrehajtandó erdőgazdasági intézkedéseknek az EU erdőzeti stratégiájának céljait követő nemzeti erdőprogramokra kell épülniük. Az EGSZB továbbá amellett száll síkra, hogy a tagállamok által végrehajtandó, a vidékfejlesztési rendelet keretében tartozó erdőgazdasági intézkedésekre, amelyekre az EU társfinanszírozásában kerül sor, hatékony monitoringrendszereket hozzanak létre. Kiemeli, hogy a vidékfejlesztési politika keretében az erdőzeti ágazatnak nyújtott támogatásoknak nem szabad a fapiac vagy az erdőzeti termékek egyéb piacainak torzulásához vezetniük.

4.6 Az EGSZB hangsúlyozza az erdők emberi egészségre gyakorolt jótékony hatását, hiszen serkentően hatnak a gondolkodásra és hozzájárulnak a dolgozók kikapcsolódásához. Ezért kéri a tagállamokat, hogy tartsák tiszteletben azt az elvet, hogy a természet mindenkié, biztosítsák mindenki számára a szabad hozzáférés lehetőségét az erdőkhöz, ugyanakkor alakítsák ki az emberekben a felelősségtudatot a jogszabályok, valamint az erdő tulajdonosa által meghatározott, az erdőbe való belépés idejére vonatkozó és a környezetvédelmi szabályok betartása iránt.

4.7 Az EGSZB úgy látja, hogy az erdőzeti stratégia kiegyensúlyozott végrehajtásához alapvető, hogy az EU környezetvédelmi politikája terén hozott határozatok és az EU erdőzeti fejlesztési politikájának céljai összhangban legyenek, és kiegészítsék egymást.

4.8 Az EGSZB megállapítja, hogy az erdők védelme és környezetvédelmi, illetve szociális szerepük biztosítása a tartamos erdőgazdálkodás fontos eleme; az erdők védelmét és környezetvédelmi funkciójuk biztosítását illetően az önkénteségen és piacorientáltságon alapuló koncepciók kidolgozását kell előnyben részesíteni. A jogalkotási és a tartamos erdőgazdálkodás megkövetelte keretek betartása nem korlátozhatja szükségtelenül sem azon szociális és környezetvédelmi szerepkör betöltését, amelyre a társadalomnak szüksége van, sem pedig az erdőbirtokosok tulajdon- és döntési jogait, illetve az erdőgazdálkodás jövedelmezőségét.

4.9 Az EGSZB lényegesnek tartja, hogy elismerjék az erdők és az erdőgazdasági termékek jelentőségét a klímaváltozás enyhítése szempontjából, és hogy az EU a kutatási tevékenység és az információcsere révén segítse a klímaváltozáshoz való alkalmazkodást.

4.10 Az EGSZB amellett foglal állást, hogy az Európai Bizottság különösképpen az olyan kérdéseket tárgyalja, amelyek a Közösségnek a tartamos erdőgazdálkodás kedvező keretfeltételeinek megteremtését célzó intézkedéseivel kapcsolódnak. Az EGSZB nézete szerint az erdőzeti stratégia végrehajtása során, akár csak a lisszaboni és a göteborgi stratégia céljainak kiegyensúlyozott megvalósításakor, nagyobb figyelmet kell fordítani a gazdaságos erdőhasználat támogatására, a jövedelmezőségre és a versenyképességre, valamint az erdőzeti szektor foglalkoztatási oldalára.

4.11 Az EGSZB úgy véli, hogy támogatni kellene a fa és más erdőzeti termékek mint megújuló és környezetbarát nyersanyagok, illetve energiahordozók felhasználását; e cél érdekében hosszú távú stratégiát kell kidolgozni.

4.12 Az EGSZB fontosnak tartja, hogy fejlesszék az erdőzeti ágazat szereplőinek a tartamos erdőgazdálkodás megvalósítására való képességét. Úgy véli, hogy különösen a magán-erdőbirtokosok tartamos erdőgazdálkodásának fejlődését segítené, ha erősödnének a magán-erdőzeti szektor szervezetei. Az új tagállamokban gondot jelent a tartamos erdőgazdálkodás elősegítését szolgáló intézményi kapacitás kiépítése; külön kihívás a strukturális és intézményi keretek kidolgozása a magán-erdők esetében.

4.13 Az EGSZB emlékeztet arra, hogy az erdőtanúsítás piacorientált, önkéntes lépés a tartamos erdőgazdálkodás elősegítésére. Fontosnak tartja, hogy az EU biztosítsa a belső piac működését – az erdőtanúsítás nem válhat a kereskedelem mesterséges akadályává.

4.14 Az EGSZB lényegesnek tartja, hogy a tartamosságot, valamint az erdőzeti szektor lehetőségeit és versenyképességét kutatással és fejlesztéssel javítsák.

4.15 Az EGSZB elengedhetetlennek tartja az erdőzeti kérdésekkel foglalkozó különböző főigazgatóságok közötti koordináció javítását; a különböző ágazati politikák döntéseinél az eddignél nagyobb mértékben kell figyelni az erdőzeti szektorra gyakorolt hatásokra. A koordináció javítására ki kell jelölni egy olyan grémiumot, amely az erdőzeti stratégia végrehajtásának összehangolásáért, valamint a különböző főigazgatóságok, tagállamok és érdekcsoportok közti kommunikációért felelős.

4.16 Az EGSZB támogatja az Európai Bizottságnak azt a javaslatát, hogy készüljön külön cselekvési terv az erdőzeti stratégia végrehajtására. Ebben a cselekvési tervben kellene meghatározni a teendő fő irányait és az illetékes grémiumokat. A cselekvési terv végrehajtásához elegendő forrást kell biztosítani.

Brüsszel, 2005. október 26.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Anne-Marie SIGMUND